

EESTI LOODUS

Nähtamatud vaenlased meie ümber: kahjulikest ainetest tingitud terviseoht võib olla väga suur

Keskkonnaministeerium ja KIK

20. veebr. 2023 kell 10:29

Kuidas veenduda, kas soetatud toode on mulle ohtlik või mitte? Foto: Shutterstock

Ehkki poodides müüdava kauba ohtlike ainete sisaldus peaks jääma lubatud piiridesse, näitavad uuringud, et mida rohkem inimene eri toodetega kokku puutub, seda suurema tõenäosusega võib sel olla kahjulik mõju tema tervisele. Kuidas veenduda, kas soetatud toode on mulle ohtlik või mitte, räägib Balti Keskkonnafoorumi kemikaaliekspert Heli Nõmmsalu.

Ohtlikud ained on tervisele kahjulikud

Nõmmsalu sõnul lisatakse ohtlikke kemikaale väikestes kogustes igapäevastesse tarbetoodetesse selleks, et anda neile teatud omadus, sealhulgas lõhn, värvus, elastsus, säilivus, vee- või tulekindlus. "Näiteks on kontorihoonetes kasutatavad veekindlad vaibad töödeldud vett hülgavate kemikaalidega, perfluorühenditega. Samuti on nendega töödeldud vetthülgavad vihmariided. Mänguasjades kasutatavatele pehmetele plastosadele on lisatud ftalaate, mis annab sellisele materjalile elastsuse," tõi ta erinevaid näiteid.

Küll aga on vähetuntud tõde, et sellised ained võivad inimese tervisele negatiivset mõju avaldada. “Ftalaadid ja perfluorühendid on tervisele kahjulikud, sest nad häirivad hormoonsüsteemi tööd. Peamised terviseprobleemid, mida teadlaste uuringute järgi on seostatud tarbetoodetes leiduvate ohtlike kemikaalidega, on hormoonsüsteemi kahjustumine, geneetilised muutused, kroonilised hingamisteede haigused, vähkkasvajate teke, püsiv allergia,” märkis Nõmmsalu.

Potentsiaalne oht sõltub erinevatest asjaoludest

Siiski oleneb kahjulike kemikaalide mõju otsesest kokkupuutest - mida kauem oleme sellise tarbetootega otseses kontaktis (näiteks kontakt naha kaudu, ruumis oleva õhu sissehingamise kaudu), seda rohkem nad kahjulikku mõju avaldavad. “Seega on ka tooted, mida poodides müüakse, üldjuhul ohutud, sest selles sisalduvate ohtlike ainete kogus peaks jääma lubatud piiridesse,” lisas ta. See aga ei tähenda, et nähtamatut vaenlast ei eksisteeri.

“Probleem seisneb selles, et ohtlike aineid leidub paljudes toodetes, mida igapäevaselt kasutame. Mida rohkem tarbime, seda suurem tõenäosus on pidevalt kokku puutuda mitmete erinevate ohtlike ainetega väikestes kogustes. Lisaks on paljudel kahjulikel ainetel omadus keskkonnas või elusorganismides kuhjuda.” Nõmmsalu sõnul ei teadvustata seda ohtu veel piisavalt, kuna inimeste teadlikkus on siiski veel väga madal.

Tarbijatel on õigus ohtlike ainete kohta teavet saada

Ent kuidas ohtlike ainetega igapäevaelus võidelda? Selleks sai LIFE programmist rahastuse rahvusvaheline projekt [LIFE AskREACH](#), mille eesmärk on tagada inimeste tervise ja keskkonna kõrgetasemeline kaitse. See annab tootjatele, importijatele ja kemikaalide allkasutajatele stiimulid, et nad asendaksid eriti ohtlikud ained sobivate alternatiividega.

Projekti raames nägi ilmavalgust telefonirakendus Scan4Chem, mis aitab tarbijatel kasutada oma õigust tarbekaupades sisalduvate väga ohtlike ainete kohta teada saada. Et LIFE projekti meeskond on rahvusvaheline, aitas Balti Keskkonnafoorum rakendusega seotud juriidilisi sätteid tõlkida ning rakendust Eesti oludele kohaldada. Seetõttu saab Scan4Chem rakendust mugavalt alla laadida nii [Google Play](#) kui ka [App Store](#) keskkonnas.

“Projekti LIFE AskREACH on loodud andmebaas, mis on ühendatud nutitelefonirakendusega Scan4Chem ja tarbijad saavad kasutada seda toodetes leiduvate väga ohtlike ainete kohta teabe saamiseks. Kui soovitud andmed pole andmebaasis veel saadaval, saadetakse toote tootjale või tarnijale teabenõue,” kirjeldas Nõmmsalu.

Scan4Chem võimaldab tarbijatel skannida poes toote vötkoodi või sisestada koodi või toote nime käsitsi ja küsida teavet selle kohta, kas toode sisaldab meie tervisele ohtlike aineid. “Mida rohkem teabenõudeid saadetakse, seda rohkem tekib tarnijatel ja tootjatel huvi oma andmeid rakendusse sisestada, mis omakorda hõlbustab vastuse saamist.”

Eestlaste panus on väga oodatud

Ühtekokku töötab rakendus 19 Euroopa riigis, sealhulgas Eestis ning praeguseks hetkeks on kogu projekti ametliku statistika järgi olnud umbes 127 600 rakenduse allalaadimist, 221 300 toodete triipkoodi skaneerimist, 42 100 väljasaadetud teabenõuet. Et Eestis on rakendust veidi vähem alla laaditud, on eestlaste panus väga teretulnud ja oodatud.

“Eestis on need numbrid suhteliselt tagasihoidlikud, kuna teadlikkus sellisest rakendusest on veel madal ja seda ei kasutata laialdaselt, samuti ka tootjate või toodete kohta on andmebaasis vähe andmeid. Kuid teabenõudeid saavad kõik Eesti tarbijad ohtlike kemikaalide kohta toodetes tootjatele või tarnijatele saata,” sõnas Nõmmsalu.

Ökomärgise jaoks saab taotleda rahastust

Üks viis, kuidas poes jätkusuutlikumaid otsuseid teha, on otsida keskkonnasõbralikke kaupu, mis on tähistatud tuntud ökomärgisega. Nimelt kannavad sellist märgistust tooted, mis vastavad kindlatele ja väga rangetele kriteeriumitele, mida kontrollib reeglina sõltumatu organisatsioon, toetudes adekvaatsele teabele ning teadusuuringutele.

Küll aga võib erinevatest märgistest tulvil toodete keskel orienteerumine osutada teinekord siiski keeruliseks, kuna maailmas eksisteerib ühtekokku umbes 40 erinevat toodete märgistamise viise, millest osa haldavad ka riikide valitsused või iseseisvad organisatsioonid.

Sellegipoolest leidub hästiteada ökomärgiseid ka regionaalsel tasandil: Põhjamaades on väga tuntud märgiseks [Luigemärk](#), mis antakse tootele või teenusele, mis avaldab keskkonnale vähem negatiivset mõju kui sama otstarbega märgiseta toode või teenus, seda kogu oma olelusringi jooksul. 2013. aastast saavad seda märgist taotleda ka Balti riikide majutus- ja toitlustusasutused.

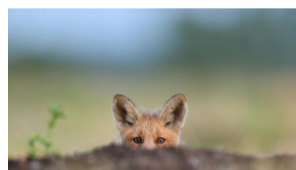
Teiseks hästituntud märgiseks on [Euroopa Liidu ökomärgis ehk Lilleke](#), mida antakse oma tootegrupis kõige keskkonnasõbralikumatele toodetele selle kogu eluringi vältel. Lillekese ökomärgist võib leida puhastusvahenditelt, erinevatelt seadmetelt, paberitoodetelt, kodu- ja aiatoodetelt, riidetelt ja määrdeainetelt.

Et paljud Eesti ettevõtted on ökomärgise jaoks taotlenud rahastust, on üheks heaks võimaluseks KIKi [ringmajanduse programm](#), mis toetab erinevaid ringmajanduse, jäätmete ja maapõue valdkonna tegevusi ning toetab muu hulgas ka ringmajanduse valdkonnas teadlikkuse parandamist. Käesoleva aasta sügisel avaneb programmi teine voor, mille ühe tegevusena saavad ettevõtted küsida toetust ka ökomärgise taotlemiseks. Ökomärgise olemasolu annab ettevõtte toodetele usaldusväarsuse ja näitab, et ettevõtte on läbi mõelnud oma toodete keskkonnamõju ning hoolib jätkusuutlikkusest.

Artikli kirjutamist on rahastatud projektist “LIFE programmist teadlikkuse suurendamine ja projektitaotluste kvaliteedi parandamine 2”, mida rahastab Euroopa Liidu liikmesriikide keskkonnaprojektide kaasrahastamise programm LIFE.

Märksõnad: [keskkonnaministeerium](#), [kik](#), [LIFE AskREACH](#), [life programm](#), [ohtlikud ained](#), [ökomärgis](#), [Scan4Chem](#)

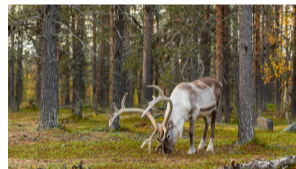
SAMAL TEEMAL

“Sellisel tasemel projekti pole varem ellu viidud.” Eesti Erametsaliit otsib koostöö abil võimalusi elukeskkonna säilitamiseks

Eesti metsad muutuvad aasta looma jaoks sõbralikumaks elupaigaks

Metspõhjapõder naaseb Soome metsadesse: vaja läheb inimest, teadust ja raha

[f Jaga Facebookis](#)

[✉ Saada e-kirjaga](#)

[t Jaga Twitteris](#)

[in Jaga LinkedInis](#)

AwaRa
Est LIFE 2

Loed AwaRaEst LIFE blogi, kus tutvustame, mida LIFE programmi projektide abil Eesti looduse ja keskkonna heaks tehtud on ning mida plaanime tulevikus ellu viia.

[Vaata kõiki artikleid](#)

POPULAARSED LOOD

G TELLIJALE

UUDIS

TalTech vastab kriitikale: kas Eesti ehituses on tõepoolest puudu innovaativisest mõtlemisest ja materjalikasutusest?

UUDIS

Tallinna Botaanikaaed kutsub reedel vikatiga niitma

UUDIS

Loodusvaatluste maratonil olid esmakordselt esindatud kõik Balti riigid

Riik toetab kümne energiasalvestuse pilootprojekti elluviimist

LOODUSES LIIKUMINE

Palavaga matkama? Kümme viga, mida inimesed kuumaga matkates teevad

G TELLIJALE

Millistel Eesti linnade haljasaladel varitseb enim puuke?

VIIMATI LISATUD

TalTech vastab kriitikale: kas Eesti ehituses on tõepoolest puudu innovaativisest mõtlemisest ja materjalikasutusest?

28. juuni 2023 kell 09:34

Tallinna Botaanikaaed kutsub reedel vikatiga niitma

28. juuni 2023 kell 09:07

Palavaga matkama? Kümme viga, mida inimesed kuumaga matkates teevad

27. juuni 2023 kell 16:43

Riik toetab kümne energiasalvestuse pilootprojekti elluviimist

27. juuni 2023 kell 11:30

Loodusvaatluste maratonil olid esmakordselt esindatud kõik Balti riigid

27. juuni 2023 kell 11:20

Millistel Eesti linnade haljasaladel varitseb enim puuke?

23. juuni 2023 kell 08:43

[Vaata kõiki artikleid](#)

SISUTURUNDUS

SISUTURUNDUS

Soodne ja kvaliteetne: kust leida autole parima hinnaga varuosad?

SISUTURUNDUS

Paadiomanikud on oodatud tankima kümnes Terminali sadamatanklas!

POPULAARSED LOOD MUJAL GEENIUSES

KODU • KINNISVARA

Osta ära: väga soodne võimalus saada suure kinnistuga talu omanikuks

PRO TELLIJALE

PANKROTILOOD | Kuidas näiliselt edukast firmast sai Eesti üks suurimaid maksuvõlglasti?

G TELLIJALE

Eesti naine rajas geniaalselt lihtsa, umbrohu- ja peaaegu mullavaba alternatiivi klassikalisele köögiviljapeenrale

RAHA • UUDIS

Võlgnikud saavad õiguseid juurde: inkassofirmad lähevad finantsinspeksioon järelevalve alla

PRO TELLIJALE

Maailmakuulus pitsarestoran laieneb Eestisse? Ettevõtte otsib esimesi töötajaid

PRO TELLIJALE

Suured muutused Wise'is: finantsjuht lahkub ja Käärmann teeb pikema pausi

Hoolid Eesti loodusest ja tahad olla kursis keskkonnauudistega?

Saadame sulle kord nädalas ülevaate Eesti suurima roheportaali parimatest lugudest.

geeniusmeedia

Geenius Meedia OÜ
Volta tn 1, 10412 Tallinn
Tel 660 9797
geenius@geenius.ee

[Üldised kasutustingimused](#) • [Andmekaitsetingimused](#) • [Ettevõtte](#)

© Geenius Meedia OÜ, 2023.

Portaalid

[Geenius](#)
[Auto](#)
[Digi](#)
[DigiPRO](#)
[Diktor](#)
[E-Kaubandus](#)
[Kodu](#)
[Pere](#)
[Raha](#)
[Rikas](#)
[RMP](#)
[Rohe](#)
[Tervis](#)
[Äri](#)

Ajakirjad

[Autoleht](#)
[Autoleht Ekstra](#)
[Digi](#)

Podcastid
[Algorütm](#)
[Autotund](#)
[Digisaade](#)
[Investoritund](#)
[Kriitiline intsident](#)
[Restart](#)
[Rohetund: Ära rääma](#)
[Ärikäik](#)

Sotsiaalmeedia

[Facebook](#)

Kontakt
[Toimetus](#)
[Reklaamiinfo](#)

Geeniuse portaale majutab

ZONE